КОНФЕРЕНЦИЯ ПО ПРИСЪЕДИНЯВАНЕТО КЪМ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ - БЪЛГАРИЯ -

Брюксел, 26 юни 2001 г.

CONF-BG 38/01

МЕЖДУПРАВИТЕЛСТВЕНА КОНФЕРЕНЦИЯ ЗА ПРИСЪЕДИНЯВАНЕТО НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ КЪМ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ПРЕГОВОРНА ПОЗИЦИЯ ПО ГЛАВА 13 "СОЦИАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАЕТОСТ"

ОБЩА ПОЗИЦИЯ

Република България приема и ще прилага цялостно достиженията на правото на ЕС (acquis communautaire) в областта на Социалната политика и заетостта в сила към 31.03.2001 г.

По работна хипотеза, българското правителство приема, че България ще встъпи в пълноправно членство в ЕС от 1 януари 2007 г.

Р България отправя молба за **преходен период с продължителност 9 години,** приключващ на 31 декември 2016 г., по отношение прилагането на Директива на Съвета 90/239/ЕИО за сближаване на законите, регламентите и административната уредба на страните-членки за максималното съдържание на катран в цигарите, с цел да се извършат необходимите промени в производството и преработването на тютюн и производството на тютюневи изделия така, че да се спазят изискванията на директивата.

1. Трудово право

Българското трудово законодателство (Кодекс на труда, Закон за закрила при безработица и насърчаване на заетостта, както и подзаконовите нормативни актове към двата закона) има висока степен на съответствие с изискванията на директивите на ЕО в тази област, като с приемането на Закона за изменение и допълнение на Кодекса на труда се постига пълно транспониране на Директиви 93/104/ЕИО, 91/533/ЕИО, 94/33/ЕО, 2001/23/ЕО, 1999/70/ЕО. Частично са транспонирани и следните директиви: 98/59/ЕО, 91/383/ЕО. Останалите директиви ще бъдат своевременно транспонирани с последващи изменения в българското трудово законодателство.

<u>Отговорни институции:</u>

Министерство на труда и социалната политика
Изпълнителна агенция “Главна инспекция по труда”
Национална служба по заетостта

Министерство на транспорта и съобщенията
Изпълнителна агенция “Морска администрация”
Главна дирекция “Гражданска въздухоплавателна администрация” в МТС

Цялостния контрол по спазването на трудовото законодателство се осъществява от изпълнителна агенция “Главна инспекция по труда”. По отношение на информирането и консултирането в случай на масови уволнения с оглед адекватно реагиране на последиците контролът е възложен на Националната служба по заетостта. Що се отнася до контрола по спазването на директивите в областта на организацията на труда на моряците и екипажите на самолетите, той се осъществява съответно от Изпълнителна агенция “Морска администрация” и Главна дирекция “Гражданска въздухоплавателна администрация” в МТС. По отношение на съдебния контрол, на настоящия етап той се осъществява от специализирани трудово-стопански колегии в системата на гражданските съдилища. В съответствие с препоръките на Европейската комисия, Република България ще продължи да предприема мерки за засилване административния и съдебния капацитет по прилагането на трудовото законодателство, като в средносрочен план ще се проучи и възможността за създаване на нова правна рамка на трудово и социално съдопризводство.

2. Социален диалог

Социалният диалог в Р България се провежда на принципа на трипартизма, както и на принципа на двустранния диалог. Законът за изменение и допълнение на Кодекса на труда, изготвен съвместно със социалните партньори преразглежда уредбата, отнасяща се до социалния диалог (тристранно сътрудничество, колективно договаряне, информиране и консултиране). Чрез изменение на Закона за уреждане на колективните трудови спорове се усъвършенства и механизма за помирение и арбитраж. Създава се изпълнителна агенция “Национален институт за помирение и арбитраж”, която ще съдейства за доброволното уреждане на колективни трудови спорове между работници и работодатели.

Кодексът на труда цели също така да осигури свобода и закрила на труда, равни и достойни условия на труд, както и провеждането на социален диалог между държавата, работодателите, работниците и служителите и техните организации с цел регулирането на всички индустриални отношения. Съгласно новия чл. 2 от Кодекса на труда “Социален диалог” - “Държавата регулира трудовите и непосредствено свързаните с тях отношения, осигурителните отношения и въпросите на жизненото равнище след консултации и диалог с работниците, служителите, работодателите и техните организации в дух на сътрудничество, взаимни отстъпки и зачитане на интересите на всяка от страните”.

Регулирането на тези отношения се осъществява в сътрудничество и след консултации с представителните организации на работодателите и на работниците и служителите. Тази процедура ще се прилага задължително при изработването и приемането на нормативни актове.

Сътрудничеството и консултациите на национално равнище се осъществяват от Национален съвет за тристранно сътрудничество (НСТС), който се състои от представители на Министерски съвет, на представителните организации на работниците и служителите и на работодателите.

Сътрудничеството и консултациите по отрасли, браншове и общини се осъществяват от отраслови, браншови и общински съвети за тристранно сътрудничество, които се състоят от представители на съответното министерство, друго ведомство или общинска администрация, на представителните организации на работниците и служителите и на работодателите.

НСТС обсъжда и дава мнения по законопроекти, проекти на подзаконови нормативни актове и решения на Министерски съвет, а отрасловите, браншовите и общинските съвети – при уреждането на специфичните въпроси за съответния отрасъл, бранш или община.

Особено важна стъпка на Република България по отношение на насърчаването на автономния двустранен диалог е възможността, действието на колективен трудов договор на отраслово/браншово равнище, подписан от всички представителни организации на работниците и служителите и на работодателите, да бъде разпространяно върху всички предприятия в съответния отрасъл/бранш, като по такъв начин на социалните партньори се предоставя възможността да регламентират трудовите и непосредствено свързаните с тях отношения. Що се отнася до акта на министъра на труда и социалната политика, с който това разпространяване ще се извършва, той има за цел да формализира задължителността на съответния колективен трудов договор.

Социалните партньори участват активно в процеса по хармонизирането на българското законодателство, като всички проекти на нормативни актове се съгласуват с тях. Съществен елемент в това отношение е включването на социалните партньори в работните групи към Координационния съвет за подготовка на Република България за присъединяване към Европейския съюз.

На 29 март 2000 г. Народното събрание ратифицира Европейската социална харта /ревизирана/ и по този начин Република България стана една от деветте държави-членки на Съвета на Европа, ратифицирали този основен стандартизиращ документ в социалната сфера. Членовете на хартата, отнасящи се до подраздел “Социален диалог”, с които България се обвързва, са: чл. 5 “Право на организиране, чл. 6 “Право на сключване на колективни трудови договори”, чл. 21 “Право на информация и допитване”, чл. 22 “Право на участие в определянето и подобряването на условията на труд”, чл. 28 “Право на представителите на работниците на закрила в предприятията и облекчения за работата им”, чл. 29 “Право на информация и консултации при масово съкращаване на работна ръка”. Европейската социална харта /ревизирана/ влезе в сила на 1 август 2000 г., като тази законодателна инициатива на българското правителство е предпоставка за постоянен международен контрол върху политиката на Република България в социалната сфера.

Законът за създаване на Икономически и социален съвет (ИСС) беше приет от Народното събрание през месец април 2001 г. ИСС ще служи като постоянна институционална форма за осъществяване на социален диалог.

За осъществяване на ефективен диалог между българските и европейските работодателски и синдикални организации е сформиран и функционира Смесен икономически и социален комитет България - Европейски съюз.

Българското правителство одобри проект на Устав на Съвет за икономическо и социално сътрудничество в Югоизточна Европа, в изпълнение на препоръките на Софийската декларация от Тристранната конференция на високо равнище под егидата на МОТ “Заетост, труд и социална политика в Югоизточна Европа”. Проектът

предвижда учредяването на Съвета за икономическо и социално сътрудничество в Югоизточна Европа като регионална организация, отворена за сътрудничество с други заинтересовани държави, международни организации, икономически и финансови институции, с цел постигането на траен мир, просперитет, социална справедливост, сигурност и стабилност в региона.

Реализирането на тази българска инициатива е в пълно съответствие с идеите и желанието на Европейската комисия за стабилизиране на Балканите, което ще се постигне на основата на общите усилия на страните от региона.

Отговорни институции

Национален съвет за тристранно сътрудничество - осъществява сътрудничеството и консултациите на национално равнище между държавата и представителните организации на работниците и служителите и на работодателите с оглед регулирането на трудовите и непосредствено свързаните с тях отношения, както и въпросите на жизненото равнище.

Социалните партньори – представляват страна по социалния диалог; сътрудничат с и консултират правителството; дават предложения по развитието, механизмите и съдържанието на социалния диалог и по актуализация на законодателството; осъществяват връзки и разработват и развиват механизми и структури на автономния (двустранния) социален диалог; участват в мониторинга на приложението на Европейската социална харта (ревизирана);

Икономически и социален съвет:

- осигурява участието на широк кръг представители на гражданското общество в обществения и икономическия живот като утвърждава принципите на правовата и социална държава;
- служи като постоянна институционална форма на социалния диалог и консултациите по икономическата и социалната политика между правителството и структурите на гражданското общество;

дава възможност на структурите на гражданското общество да изразяват мнения, становища и предложения по отношение актове на законодателната и изпълнителната власт, които засягат техните интереси;

Министерство на труда и социалната политика - осъществява държавната политика в областта на доходите и жизнения стандарт, общественото осигуряване, закрилата при безработица и насърчаване на заетостта, пазара на труда, безопасността и здравето при работа, социалното подпомагане и социалните услуги и равните възможности за жените и мъжете в трудовата дейност, в диалог със социалните партньори в рамките на тристранните национални и надзорни съвети във всички гореизброени области.

Областна и общинска администрация – подпомагат осъществяването на социалния диалог.

3. Равно третиране на жените и мъжете

Принципът за равенството и за забрана на дискриминация, основана на полова принадлежност е залегнал в Конституцията на Република България в чл.6 (1), и във всички нормативни актове свързани с трудовата дейност. Същевременно развитието на

обществото налага разгръщането на този принцип чрез конкретизиране на съответните права и създаване на ефективни механизми за реализирането им.

Приетият през м. март 2001 г. ЗИД на КТ (ДВ, бр. 25 от 16 март 2001 г) за първи път регламентира понятието "непряка дискриминация", като дава и легална дефиниция; въвежда се принципът за равно заплащане на жените и мъжете за равен или равностоен труд; беше премахната възможноста за уволенние на бременна работничка на каквото и де е основание, с изключение на закриване на предприятието.

Законът за допълнителното доброволно пенсионно осигуряване и Кодексът на задължителното обществено осигуряване съставляват основната част от законодателството в областта на социалното осигуряване и в тях не се съдържат дискриминационни разпоредби, но е необходимо транспонирането ня някои конкретни изисквания по отношение на общите схеми за социално осигуряване, както и цялостно транспониране на изискванията на директива 86/378/ЕИО, която се отнася до професионалните пенсионни схеми.

България ратифицира Европейската социална харта (ревизирана). Членовете, отнасящи се до раздела "Равно третиране", с които България се е обвързала, са: Член 20 "Право на равни възможности и еднакво отношение в областта на заетостта и професиите без дискриминация на основание на пола", Член 26 "Право на зачитане на достойнството на работното място, Член 27 "Право на работниците със семейни задължения да имат равни възможности и да са обект на еднакво отношение".

През м. юни 2000 г., в изпълнение на правителствената законодателна програма беше създавана специализирана работна група, в която бяха представени социалните партньори и голям брой (над 30) неправителствени организации. Работата на групата протече в три направления: събиране и обобщаване на съществуващата статистика, както и провеждане на ескпресни допитвания; разработване на проект на Закон за равните възможности на жените и мъжете; разработване на структурата на националния механизъм за равенството на жените и мъжете.

Разработеният проект на закон представлява комплексен подход към решаването на въпросите на равенството между половете. С него подробно се регламентират правата на работниците и служителите, свързани с равните възможности на жените и мъжете при упражняването на правото на труд, както и в областта на образованието. Проектът предвижда разпоредби, свързани с участието на жените и мъжете в управлението и обществения живот, както и мерки за преодоляване на отрицателните стереотипи за ролята на жените и мъжете. С проекта се залага и рамката на мейстриминга на равенството между половете. Предвиждат се и активни (насърчителни) мерки за намаляване на съществуващото неравенство, като подходът е диференциран: по отношение на администрацията се въвежда квотен принцип; що се отнася до частния сектор – насърчителни мерки могат да бъдат въвеждани с колективен трудов договор; предвидени са и насърчителни мерки в образованието. Проектът съдържа и рамката на националния механизъм за равенството, който ще се състои от възлагане на министъра на труда и социалната политика на отговорности в областта на равните възможности на жените и мъжете; създаване на Национален съвет за равните възможности на жените и мъжете, създаване на Обществен защитник за равните възможности на жените и мъжете. С проекта се предвижда отмяната на разпоредба от Закона за отбраната и въоръжените сили, която противоречи на Директива 76/207/ЕИО с оглед на решенията

на Съда на ЕО по делата С-273/97 и С-285/98. Проектът одобрен от Министерски съвет за внасяне в Народното събрание.

Освен работа, пряко извършена в рамките на работната група, действията на правителството доведоха до още един положителен резултат: успешно сътрудничество с неправителствения сектор, както и до активизирането на самостоятелната му дейност, т.е. започна един процес на повишаване на чувствителността на обществото по въпросите на равенството между половете.

С проекта се транспонират напълно Директиви 75/117/ЕИО и 76/207/ЕИО, както и Директива 97/80/ЕО във връзка с посочените две директиви, както и значителна част от внесеното в Съвета изменение на директива 76/207/ЕИО, в частност, регламентиране на сексуалния тормоз като форма на дискриминация. Освен това с проекта се залага институционалната рамка на равеството на жените и мъжете, с което този закон ще допринесе и за изпълнението на ангажиментите на България по Пекинската платформа, а именно – създаване на национален механизъм за правата на жените.

Предстои транспонирането в средносрочен план на следните директиви: Директива на Съвета 79/7/ЕИО за постепенното приложение на принципа за равенство в третирането на мъжете и жените в сферата на общественото осигуряване; Директива 86/378/ЕИО за прилагането на принципа за равенство в третирането на мъжете и жените при професионалните обществено-осигурителни схеми, изменена с Директива на Съвета 96/97/ЕО; Директива на Съвета 86/613/ЕИО, относно прилагането на принципа за равенство в третирането на мъжете и жените, които осъществяват дейност на свободна практика, включително в земеделието, и относно закрилата на самостоятелно заетите жени по време на бременност и майчинство; Директива на Съвета 92/85/ЕИО за въвеждане на мерки за насърчаване на подобрения в областта на безопасните и здравословни условия на труд на бременни работнички, на работнички-родилки или кърмачки; Директива на Съвета 96/34/ЕО относно рамковото споразумение за родителски отпуск, изменена с Директивата на Съвета 97/75/ЕО.

Във връзка с транспонирането и прилагането на Директива 76/207/ЕИО ще се наложи и денонсирането на Конвенция № 45 на МОТ за поздземните работи (жени), което може да се осъществи през 2006 г., тъй като конвенциите на МОТ могат да бъдат денонсирани веднъж на всеки десет години от влизането на съответната конвенция в сила.

Отговорни институции

Министерство на труда и социалната политика - разработва, организира, координира и контролира осъществяването на държавната политика в областта на равните възможности за жените и мъжете в трудовата дейност.

Изпълнителна агенция "Главна инспекция по труда" – подпомага министерството в неговата работа по осъществяване на държавната политика в сферата на равните възможности на жените и мъжете, осъществява контрол по спазването на принципа на равните възможности на жените и мъжете в трудовата дейност (след приемането на Закона за равните възможности на жените и мъжете).

Министерство на образованието и науката - разработва, организира, координира и контролира осъществяването на държавната политика в областта на равните

възможности за жените и мъжете в сферата на образованието (след приемането на Закона за равните възможности на жените и мъжете).

Национален съвет за равните възможности на жените и мъжете (сформирането му се предвижда за 2002 г.) - постоянно действащ консултативен орган по проблемите на равното третиране на жените и мъжете.

Обществен защитник за равните въвзможности на жените и мъжете и администрация към него (избирането се предвижда през 2002 г.) – независим орган, който следи за осъществяването на равните възможности за жените и мъжете, за преустановяване накърняването на права и за възстановяването на причинените вреди.

Всички министерства и ведомства - функции с оглед последователното и трайно прилагане в законодателството и практиката на политиката на равните възможности, така че тя да рефлектира във всички останали политики; (след приемането на Закона за равните възможности на жените и мъжете).

Общински съвети - функции с оглед последователното и трайно прилагане в законодателството и практиката на политиката на равните възможности на местно ниво, така че тя да рефлектира във всички останали политики (след приемането на Закона за равните възможности на жените и мъжете).

4. Заетост

Република България е извършила съответната подготовка по отношение транспониране достиженията на правото на ЕС. Основополагащ документ на политиката по заетостта в краткосрочен и средносрочен план са насоките на Европейската стратегия по заетостта и директивите на ЕС по въпросите на равното третиране, професионалното обучение и други области, свързани със заетостта.

В областта на заетостта се прилага Законът за закрила при безработица и насърчаване на заетостта, който е в сила от 01.01.1998 г. Законът урежда обществените отношения при осигуряване за безработица, насърчаването и подпомагането на заетостта, професионалната квалификация и преквалификация, посредничеството по информиране и наемане на работа на български граждани в други страни и на български и чуждестранни граждани в Р България. Този закон създава условия за поддържането и защитата на пазара на труда чрез насърчаване на производителната и свободно избрана заетост. Законът е разработен в пълно съответствие с изискванията на ЕС и опита на развитите европейски страни.

През месец април 2001г. бе приет Закона за Социално инвестиционния фонд. Фондът има за цел да подкрепи изпълнението на приоритетни проекти и дейности, включени в Националния план за икономическо развитие и в Националния план за регионално развитие.

През 1999 г. е разработен Национален план за икономическо развитие за периода 2000-2006 г. Очертани са основните насоки в развитието на човешките ресурси и на

инструментите за увеличаване на заетостта. През 2000 г. документът се актуализира в съответствие с препоръките на ЕК.

През 2000г. РБългария разработи Стратегия за развитие на човешките ресурси 2000-2006г. Стратегия разглежда проблема от четири различни перспективи - реализацията на пазара на труда, на професионалното образование и обучение, на здравеопазването и културата.

През 2000 г. под ръководството и съвместно с експерти от ЕК започна изготвянето на "Съвместен преглед на политиката по заетостта". Предвижда се процесът да приключи през второто полугодие на 2001г., съгласно графика на ЕК. След финализиране на "Съвместен преглед на политиката по заетостта", и при отчитане на залегналите в него изводи и препоръки РБългария ще разработи Национална стратегия по заетостта.

Разработен е Национален план за действие по заетостта през 2001 г. на основа на четирите стълба и насоките на Европейската стратегия за заетост. НПЗ е одобрен от Министерския съвет през месец април 2001г.

В Р България са създадени условия за наблюдение на пазара на труда и разработване на оценка на активната политика на пазара на труда (в това число на бруто и нето ефекта на мерките и програмите за заетост). Информационната система непрекъснато се развива и усъвършенства, като се осигурява съпоставимост с ЕВРОСТАТ и други международни източници.

Държавните органи и органите на местно самоуправление провеждат политиката по осигуряването за безработица, насърчаването на заетостта и професионалната квалификация на възрастните в условията на диалог и взаимодействие със социалните партньори и неправителствени организации.

С техническата помощ на страни-членки на ЕС в страната е изградена системата на службите по заетостта, която непрекъснато се усъвършенствува.

В изпълнение на политиката по регионализация и децентрализация в страната са изградени и действат Регионални съвети по заетостта на областно и/или общинско ниво.

В Министерство на труда и социалната политика се изгражда административен капацитет за прилагане на европейското законодателство в подсектор "Заетост" - създадена е Дирекция "Защита при безработица и насърчаване на заетостта".

<u>Отговорни институции:</u>

Министерство на труда и социалната политика - разработва, координира и провежда държавната политика за осигуряване при безработица, насърчаване на заетостта, по професионална квалификация и преквалификация на заети и безработни и осигурява защитата на националния трудов пазар, и по прилагането на принципа на равното третиране на жените и мъжете на пазара на труда.

Министерството на образованието и науката, Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на икономиката, Министерство на земеделието и

горите – съдействат за осъществяване на Националния план за действия по заетостта, съдействат за осъществяване на проекти във връзка с осигуряване на заетост, за преодоляване на социалните последици от структурната реформа в някои отрасли на промишлеността, участват при разработване и реализиране на специализирани програми за увеличаване на заетостта чрез развитие на малки и средни предприятия, стимулиране започването на стопанска дейност самостоятелно или с други лица, съдействат за разширяване правото на достъп до обучение за професионална квалификация чрез отстраняване на нормативните ограничения за обвързване на обучението с наличие на свободно работно място.

Националната служба по заетостта:

- изпълнява политиката по насърчаване на заетостта;
- организира професионалната квалификация и закрила при безработица;
- извършва посредническа дейност по информиране и наемане на работа;
- организира, координира и контролира изпълнението на междуправителствени спогодби и договори по работната сила.

Националната агенция за професионално образование и обучение отговаря за: акредитиране на институциите в системата на професионалното образование и обучение; лицензиране на дейностите в ПОО; разработване на държавни образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии, координиране на дейностите по разработване на стратегии за развитие и усъвършенстване на професионалното образование и обучение и създаване и поне на регистър на центровете за професионално обучение и на центровете за информация и професионално ориентиране.

Областните управи, общинските администрации, национално-представените организации на работниците и служителите и на работодателите и неправителствените организаци подпомагат държавните органи в осъществяването на различните проекти за осигуряване на заетост.

5. Дискриминация/расизъм

Българското законодателство изключва всяка форма на дискриминация и расизъм – Конституция на Република България, Кодекса на труда, ЗЗБНЗ, Закон за социално подпомагане, Закон за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, Закон за бежанците, Закон за закрила на детето, Закон за държавния служител, Закон за народната просвета, Закон за висшето образование, Закон за защита на потребителите и за правилата за търговия, Закон за радиото и телевизията, Закон за физическото възпитание и спорта. Някои от проявите на дискриминация на расова и етническа основа са обявени за престъпления в Наказателния кодекс.

Република България развива законодателство, отдаващо правни гаранции за недопускане на дискриминация и провежда последователна политика по тяхното прилагане, както и и за създаване на равни възможности и социална интеграция на уязвимите групи в обществото, в т.ч. малцинства и лица, получили статут на бежанци.

С приетия от Народното събрание ЗИД на Кодекса на труда, обнародван в Държавен вестник брой № 25 от 16.03.2001г., се регламентира, че при осъществяване на

трудовите права и задължения не се допускат пряка или непряка дискриминация, привилегии или ограничения, основани на народност, произход, пол, раса, цвят на кожата, възраст, политически и религиозни убеждения, членуване в синдикални и други обществени организации и движения, семейно, обществено и материално положение и инвалидност, като с тази разпоредба за първи път в българското законодателство се въвежда понятие и легална дефиниция на "непряка дискриминация". Следва да се подчертае, че по този начин България транспонира едно от изискванията на Директива 2000/78/ЕО, приета в края на миналата година и подлежаща на транспониране до 2 декември 2003 г.

Защитата на правата и основните свободи на човека и утвърждаването на общоприетите стандарти в тази област е основен приоритет на вътрешната и външна политика на Република България. Страната ни е ратифицирала и следните международни документи, с които гарантира защитата и интересите на всички граждани, намиращи се под нейна юрисдикция:

2000г- Европейската социална харта /ревизирана/;
1998г- Рамковата конвенция за закрила на националните малцинства;
1994г – Европейската конвенция против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унизително отнасяне или наказание и Протоколи № 1 и 2 към нея;
1993- Женевската конвенция за статута на бежанците от 1951г. и Протокола на ООН за статута на бежанците;
1992г. –Европейската конвенция за защита на правата и човека основните свободи и първия допълнителен протокол към нея;.
1970г. – Международния пакт за граждански и политически права и Международния пакт за икономически, социални и културни права;
1966г. – Международната конвенция на ООН за премахване на всички форми на расова дискриминация;
1961 г. - Конвенция № 111 на МОТ относно дискриминацията в областта на труда и професиите;
1962 г. – Конвенция на ЮНЕСКО за борба с дискриминацията в областта на образованието;
1998 г. - Конвенция № 105 на МОТ относно премахването на принудителния труд;

Със закон България регламентира признаването компетенцията на Европейската комисия по правата на човека, както и юрисдикцията на Европейския съд по правата на човека, да разглеждат жалби от частни лица, неправителствени организации и групи лица относно нарушения на закрепени в европейската конвенция права.

Създаването на закон за предотвратяване на дискриминацията е предвидено в Рамковата програма за равноправно интегриране на ромите в българското общество, приета от Министерски съвет през април 1999г.

Създадена е работна група за изготвяне на гореспоменатия законопроект, като в процеса на работа ще бъдат взети предвид директивите на ЕС, препоръките на Европейската комисия срещу расизма и нетолерантността при Съвета на Европа и на Върховния комисариат по правата на човека към ООН в областта на създаването на специализирано антидискриминационно законодателство.

<u>Отговорни институции</u>

Министерски съвет
Национален съвет по етнически и демографски въпроси към Министерски съвет
Агенция за бежанците към Министерскин съвяет
Министерство на труда и социалната политика
Министерство на правосъдието
Министерство на вътрешните работи
Министерство на образованието и науката

Към Министерски съвет функционира Национален съвет по етнически и демографски въпроси, който е съставен от представители на десет министерства на ниво заместник-министри, четири правителствени агенции, в това число Агенцията за бежанците и Държавната агенцията за българите в чужбина, и на неправителствени организации на мигранти и малцинства. Съветът е орган за консултации, сътрудничество и координация между държавните институции и неправителствените организации относно изработването и прилагането на националната политика по етническите и демографски въпроси и миграцията в България, както и по отношение на укрепването и закрилата на толерантността и разбирателството между българските граждани от различна етническа или религиозна принадлежност.

В 24 от 28-те области на страната са сформирани Областни съвети по етнически и демографски въпроси с участието на експерти от ромски произход в тях.

С оглед на гореизложеното, Република България може активно да участва в кампанията на ЕС за борба с расизма и дискриминацията, както и в дейността на Европейския център за мониторинг на расизма и ксенофобията.

6. Европейски социален фонд

Република България извършва предварителна дейност по подготовката на законодателството, структурите и механизмите за управление и усвояване на средствата, които ще бъдат получавани от Структурните фондове на Европейския съюз и по-специално от Европейския социален фонд (ЕСФ).

Вече са предприети програмни и организационни действия за приемане на бъдещата помощ, предоставена от ЕС. Финализирани са работите върху Националната стратегия за развитие на човешките ресурси за периода 2000-2006 г. Тя ще определи и главните насоки на действие, които ще дадат възможност да се получи подкрепата на Европейския социален фонд.

МТСП подготвя необходимото законодателство, както и структурите и механизмите, които ще му позволят ефективно да встъпи в ролята си на основен координатор и реципиент на програмите и проектите, свързани с развитието на човешките ресурси.

В областта на създаването на механизми и структури за управление на финансираните от структурните фондове на ЕС програми и проекти, се разработват необходимите процедури за организиране на управлението на програмите и проектите; изградени са Регионални съвети по заетостта, които ще отговарят на регионално ниво за програмирането и изпълнението на програмите и проектите; укрепва се капацитетът на

МТСП за планиране, програмиране, финансов контрол, мониторинг и оценка на програми и проекти. С изменение в Устройствения правилник на МТСП от 10.04.2001 г. отдел "Международни програми" на дирекция "Европейска интеграция, международни отношения и международни програми" бе обособен в самостоятелна дирекция "Предприсъединителни фондове и международни програми и проекти", която: (а) организира, координира и ръководи дейностите по планиране, програмиране, изпълнение, мониторинг и оценка на програми и проекти в областта на заетостта, професионалното обучение и квалификация, социалната закрила и равното третиране, финансирани от предприсъединителните фондове на ЕС; (б) организира, координира и ръководи програми и проекти от компетентността на МТСП, финансирани от различни международни и чуждестранни финансови институции и организации; (в) осъществява координация по управлението на средствата, отпускани като помощ по линия на предприсъединителните фондове на ЕС, включително българското съфинансиране на програмите и проектите; (г) осъществява координация по управление на средствата, отпускани като помощ или заеми от международни и чуждестранни финансови институции и организации; (д) осъществява координация на заинтересованите институции в хода на подготовката, изпълнението, контрола и оценката на проектите; (е) осъществява координация с аналогични звена на други ведомства, както и със структурите на Европейската комисия в Брюксел и в София с други международни и чуждестранни финансови институции и организации.

В рамките на програма "ЕСОКТА" започна организирано обучение на служители от службите по заетостта, регионалните и местни власти, които ще се занимават с програмирането, реализацията и мониторинга на дейностите на Европейския социален фонд.

В областта на законодателството - основните закони, които ще намират пряко приложение при управлението и усвояване на средства от ЕСФ, са:

- Закон за закрила при безработица и насърчаване на заетостта (ЗЗБНЗ),
- Правилник за прилагане на ЗЗБНЗ,
- Закон за професионалното образование и обучение,
- Закон за обществените поръчки,
- Закон за социално инвестиционния фонд,

както и цял ред вторично законодателство.

Отговорни институции - Министерство на труда и социалната политика

7. Социална закрила

В областта на социалната закрила правителството предприема сериозни стъпки за да достигане нивото на международните стандарти и разпоредби. През 2000 г. България ратифицира Европейската социална харта (ревизирана) и Конвенция № 182 относно забрана и незабавни действия за ликвидирането на най-тежките форми на детски труд. Подготвя се за ратификация и Конвенция 183 относно закрила на майчинството (ревизирана) и допълващата я Препоръка за вземане на акт.
Кодексът за задължително обществено осигуряване, който влезе в сила от 1.01.2000г. урежда държавното обществено осигуряване при общо заболяване, трудова злополука, професионално заболяване, майчинство, старост и смърт, както и допълнителното

задължително пенсионно осигуряване (извън Кодекса остават въпросите на здравното осигуряване, осигуряването при безработица и семейно подпомагане, които се уреждат с отделни закони). В тази връзка бяха приети и редица подзаконови нормативни актове. Заедно със Закона за допълнителното доброволно пенсионно осигуряване се въведе тристълбовата пенсионна система в страната.
Законът за социално подпомагане урежда обществените отношения, свързани със социалното подпомагане на гражданите в Република България. Законът цели да подпомогне гражданите, които без помощта на другиго не могат да посрещнат свои основни жизнени потребности. Във връзка с прилагането на закона се предвижда осъществяването на мерки за изграждане на нов модел на социално подпомагане и услуги за подобряване на качеството на живота на обслужваните от системата лица. Направени са и промени и допълнения в Правилника за прилагане на закона за социално подпомагане, с които се разширяват възможностите за достъп до помощи.
Законът за защита на детето урежда правата, принципите и мерките за закрила на детето, органите на държавата и общините и тяхното взаимодействие при осъществяване на дейностите по закрила на детето, както и участието на юридически лица с нестопанска цел и физически лица в такива дейности. Одобрена е и правителствена стратегия и План за действие за закрила на децата в Република България за 2000-2003 г. Стратегията е насочена към подобряване условията на живот на децата в България и защита на техните права и интереси.

Отговорни институции

Министерство на труда и социалната политика
Национален осигурителен институт
Държавна агенция по осигурителен надзор
Национална служба по заетостта
Национална служба за социално подпомагане
Агенция за закрила на детето
Областни и общински администрации.
Националния съвет за закрила на детето.
Съвет за социално подпомагане

Министерство на труда и социалната политика разработва, координира и провежда държавната политика по държавното обществено осигуряване, социалното подпомагане и социалните услуги.
Във връзка с общественото осигуряване компетенции има **Националният осигурителен институт**, който управлява държавното обществено осигуряване като събира осигурителните вноски и вземанията на държавното обществено осигуряване, здравното осигуряване, фонд "Професионална квалификация и безработица", допълнително задължително пенсионно осигуряване, извършва плащането на пенсиите и организира дейността по другите осигурителни плащания. **Държавната агенция за осигурителен надзор** извършва лицензиране и надзор върху дейността на осигурителните дружества, осъществяващи дейност по допълнително доброволно осигуряване, в това число пенсионно, здравно и при безработица, както и по допълнително задължително пенсионно осигуряване.
За реализиране на политиката за закрила на детето е е изградена **Държавната агенция за закрила на детето**, която специализиран орган на Министерския съвет за ръководство, координиране и контрол в областта на закрила на детето. Приет е устройствен правилник на Агенцията, както и Правилник за структурата и

организацията на **Националния съвет за закрила на детето**, изграден към Държавната агенция за закрила на детето, който има консултативни функции. В него участват представители на Министерството на труда и социалната политика, Министерството на правосъдието, Министерството на образованието и науката, Министерството на здравеопазването, Министерството на вътрешните работи, Министерството на финансите, Министерството на културата, Държавна агенция за младежта и спорта, както и юридически лица с нестопанска цел, които имат за предмет на дейност закрилата на децата.
Специализиран орган за провеждане на политиката за закрила на детето в общината е общинската служба за социално подпомагане, към която се обособява отдел за закрила на детето. Компетенции във връзка с полицейската закрила на детето имат специализираните органи на Министерството на вътрешните работи.
Дейностите по социалната политика се осъществяват от Министерството на труда и социалната политика в сътрудничество с общините и нестопанските организации с благотворителна и друга хуманна цел. Към МТСП е създаден **Съвет за социално подпомагане**, който е обществен консултативен орган към Министерството на труда и социалната политика. В него участват представители на Министерството на труда и социалната политика, Министерството на финансите, Министерството на здравеопазването, Министерството на образованието и науката, Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Националното сдружение на общините в Република България, представители на представените на национално равнище организации на работодателите и на работниците и служителите, както и на представители на нестопански организации с благотворителна и друга хуманна цел, работещи в сферата на социалното подпомагане.

Специализиран орган на Министерството на труда и социалната политика в областта на социалното подпомагане е **Националната служба за социално подпомагане**, която е юридическо лице със седалище София със самостоятелен бюджет. Към Националната служба за социално подпомагане се създават областни лужби за социално подпомагане.
Към Министерството на труда и социалната политика се **създаде фонд "Социално подпомагане**". Средствата по фонд "Социално подпомагане" се набират и се разходват като извънбюджетни средства за Национални и Регионални програми, насочени към най-рисковите групи от населението: деца в риск; безработни семейства; деца и лица с умствени или физически увреждания.

8. Лица с увреждания

Предприетата законодателна реформа в областта на социалната закрила хармонизира до голяма степен българското законодателство с европейските стандарти. В актуализираната Програма 2001 на правителството на Република България, един от основните приоритети по отношение повишаване качеството на живота на българските граждани е подпомагане на лицата с увреждания за интегрирането им в обществения живот. Трудовата и социална интеграция на лицата с увреждания в Р България е регламентирана с редица нормативни документи, най-важните от които са: Кодекс на труда, Кодекс за задължително обществено осигуряване, Закон за защита, рехабилитация и социална интеграция на инвалидите, Правилник за прилагането му, Закон за социално подпомагане, Закон за народната просвета, Закон за професионално образование и обучение, Наредба на МТСП за условията и реда за обезпечаване с технически помощни средства, Закон за закрила при безработица и насърчаване на

заетостта, Наредба на Министерство на регионалното развитие и благоустройството за изграждане на среда в населените места с оглед ползването й от лица с увреждания.
Правителството на Р България провежда политика за рехабилитация, трудова и социална интеграция на лицата с увреждания в няколко основни направления: медицинска рехабилитация, образование, професионална ориентация и квалификация, трудова заетост, достъпна битова и околна среда, социална, икономическа и правна защита, информация и комуникация. Предвижда се до 2002 г. да бъде разработена Национална стратегия за интегриране на лицата с увреждания, последвана от изработване на Закон за интегриране на лицата с увреждания във връзка с обявяването на 2003 г. за Европейска година на лицата с увреждания.

Отговорни институции

Министерство на труда и социалната политика
Министерство на здравеопазването
Министерство на образованието и науката
Министерство на регионалното развитие и благоустройството
Общински администрации
Национална служба за социално подпомагане
Фонд за защита, рехабилитация и социална интеграция на инвалидите
Национален съвет за социална интеграция на инвалидите
Неправителствени организации

Министерство на труда и социалната политика регулира дейността на институциите в областта на закрила, рехабилитация, социална интеграция и заетост на лицата с увреждания и подкрепя сътрудничеството на всички участници, работещи в тази сфера, включително неправителствените организации и социалните партньори. Министерството изработва стандарти, критерии и механизми за предоставяне на социални услуги за интегриране в обществото на инвалидите. Съвместно с Националната служба за социално подпомагане то разкрива заведения за предоставяне на социални услуги на инвалиди.
Към компетенциите на дирекция "Защита при безработица и насърчаване на заетостта" са разработването и предлагането на национални програми за професионална квалификация и ориентиране; участието в разработване на Националния план по заетостта, задачи касаещи и групата на лица с увреждания. Дирекция "Социални услуги и социално подпомагане" разработва проекти и програми за работа с инвалиди, деца и други рискови групи.

Министерство на образованието и науката осигурява разработването на учебни програми за интегриране; снабдяване с безплатни учебни помагала, технически средства за обучение, съвременни технологии, необходими за целите на специалното образование, както и със специфични индивидуални приспособления и пособия, подпомагащи учебния процес на инвалидите с трайни увреждания до 18-годишна възраст до завършване на средното им образование. Дирекция “Общо образование” има компетенции в осигуряването на изпълнението на държавната политика в областта образованието за деца със специални образователни потребности.

Министерството на здравеопазването, Министерството на образованието и науката и общинските съвети създават консултативно-диагностични центрове за изследване на

потребностите за рехабилитация и социална интеграция на децата и прогнозиране на развитието им.

Националната служба по заетостта разкрива и поддържа центрове за развитие на възможностите за професионални умения на безработните инвалиди, обучение и помощ при търсене на работа.
Министерството на регионалното развитие и благоустройството и общините създават подходяща жизнена и архитектурна среда за инвалидите.

Министерството на транспорта и съобщенията и Министерството на регионалното развитие и благоустройството съгласно изискванията на Закона за движение по пътищата и Закона за териториално и селищно устройство разработват стандарти и нормативи за използване на транспортни услуги от инвалиди и за облекчения на инвалиди в пътно-транспортното движение.

Министерството на културата, Държавната агенция за младежта и спорта и общините осигуряват използване на развлекателните, културните, спортните и туристическите прояви и услуги за инвалиди Общините осигуряват необходимата материална база и средства за осъществяване на социални контакти на инвалидите.
Общините осигуряват необходимата материална база и средства за осъществяване на социални контакти на инвалидите.

Националният съвет по рехабилитация и социална интеграция е създаден в съответствие със Закона за защита, рехабилитация и социална интеграция на инвалидите. Съветът е консултативен орган към Министерския съвет за сътрудничество и взаимодействие на широка обществена основа с оглед на подпомагане решаването на проблемите в областта на рехабилитацията и социална интеграция на инвалидите.

В Националния съвет участват представители на правителството, на национално представените организации на инвалиди, на организации за инвалиди и на организации на работодателите. Национално представените организации на инвалиди и организации за инвалиди имат право на субсидии от държавния бюджет при условия и по ред, определени в Правилника за прилагане на Закона за защита, рехабилитация и социална интеграция на инвалидите.
Фонд "Рехабилитация и социална интеграция" към Министерството на труда и социалната политика е юридическо лце със седалище в гр. София държавна структура, която планира, регулира и изпълнява дейности, свързани с държавната политика в областта на инвалидността.

9. Обществено здравеопазване

Разработен е проект на Закон за общественото здравеопазване. Законопроектът урежда основните положения на националната здравна политика и произтичащите от тях обществени отношения, а също и задълженията на държавата, общините, здравно-осигурителните фондове, юридическите лица и гражданите за оздравяване на жизнената среда и формиране на здравословен начин на живот.

Основните цели на законопроекта са въвеждане на принципи на здравната политика, съответстващи на възникналите нови обществени отношения в резултат на извършваната структурна реформа в икономиката и в системата на здравеопазването и

доближаване на нашето законодателство по общественото здраве до европейското здравно законодателство.

Тютюневи директиви

Бе приет Закон за изменение и допълнение на Закона за тютюна и тютюневите изделия (ДВ, бр. 33 от 2000 г.), който третира и материята на Директиви 89/622ЕИО, 90/239/ЕИО и 98/43/ЕО. На основание на закона беше разработена и приета Наредба за изменението на изискванията към съдържанието на етикетите на потребителските опаковки на тютюневите изделия съгласно директива 89/622/ЕИО, която влезе в сила от 01.01.2001 г. С тази наредба бе напълно транспонирана Директива 89/622/ЕИО за сближаване на законите, регламентите и административните разпоредби на страните членки, свързани с етикетирането на тютюневите изделия, с изключение на забраната за продажба на определени видове тютюневи изделия, което може да стане с изменение в Закона за тютюна и тютюневите изделия.

За транспонирането на Директива на Съвета 90/239/ЕИО за сближаване на законите, регламентите и административната уредба на страните-членки за максималното съдържание на катран в цигарите, се отправя молба за преходен период от 9 години поради това, че ще бъдат необходими значителни инвестиции, които няма да бъдат осигурени до момента на присъединяването. Проблемът се свежда до правилно провеждане на селскостопанска политика и политика по заетостта, тъй като, както вече бе упоменато, тютюно-производството засяга региони, където други селскостопански култури трудно биха могли да се отглеждат. Тези региони се характеризират със смесено етническо население, чиито единствен поминък е именно тютюнопроизводството. През 1999 г. с отглеждането на тютюн са били заети 51 291 души, като 97 % от тях са били заети с отглеждането именно на ориенталски тютюн. Проблемът изпъква още повече като се вземе предвид, че в тютюнопроизводството участват не само регистрираните тютюнопроизводители, но и членовете на техните семейства, т.е. в този дребен семеен бизнес са заети между 300 и 400 хил. души.
Инвестиции са необходими в следните направления:

- Преструктуриране на тютюнопроизводството /ориенталски и едролистни тютюни/, включително внедряване на съвременна технология, свързана с : агротехниката, мелиоративните и др. системи и съоръжения, обучение на тютюнопроизводителите и др.
- Структурно и технологично обновление на промишлената обработка на тютюни и модернизиране на производствените мощности за производство на качествени цигари с ниско съдържание на катран, никотин и въглероден окис.

Програми в областта на общественото здравеопазване

С Решение на МС е утвърдена Националната програма за профилактика, ранна диагностика и лечение на туберкулозата за периода 2000-2003. Тази програма е разработена в съответствие с изискванията на Световната здравна организация.

С цел преодоляване на негативните тенденции в здравето на нацията в приоритетите на здравеопазването бяха включени “Националната стратегия и работна програма за профилактичен онкологичен скрининг 2001-2006 г.” и “Националната програма за борба със сърдечно-съдовите заболявания за периода 2000-2005 г.”, кито бяха утвърдени от МС.

По този начин може да се смята, че вече е създадена необходимата законова основа за цялостната реформа на здравеопазването в България, която по същество представлява изграждане на едно ново здравеопазване.

В подкрепа на стартиралата от 1 юли 2000 г. реформа в доболничната помощ и за нуждите на реформата в болничната помощ, която ще бъде въведена от 1 юли 2001 г. започна реализирането на няколко международни проекти. Външната помощ предвижда значителни инвестиции в оборудване на практиките от първичната и амбулаторна помощ, изграждане на информационна система, свързваща практикуващите лекари, както и обучение за управление на медицинските практики и болници.

Министерският съвет одобри участието на Република България в дългосрочната програма на Общността "Борба с рака", финансирана съвместно от Програма ФАР на Европейския съюз и бюджета на Република България в областта на здравеопазването. Съгласно Решение 647/96/ЕС от 29.03.1996 г. на Европейския парламент и Съвета бе приета програма за действие на Общността за предотвратяване от СПИН и други полово-предаваеми болести в областта на общественото здравеопазване (1996-2000). Целта на програмата е да се намали разпространението на СПИН, както и на произтичащите и свързани с него заразни болести и смъртност. Подобряване информираността на населението относно начините на разпространение, причиняване и епидемиология, както и оказването на подходяща социално-медицинска помощ биха довели до предпазване от заразяване от СПИН и други ППБ. През 2000 г. Р. България се включи в Европейската програма Umbrella Network чрез осъществяването на проекта "Профилактика на HIV/СПИН сред проституиращи жени/ техните клиенти в района на южната граница на Блгария".

Участие на Р България в инициативата за изграждане на мрежа за регистрация и съобщаване на заразните заболявания на Балканските страни

Във връзка с Решение № 2119/98/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24.09.1998г. за изграждане на мрежа за регистрация и съобщаване на заразните заболявания от Общността е предприета инициатива за изграждане на мрежа за регистрация и съобщаване на заразните заболявания на Балканските страни. Целта е да се създаде мрежа за бързо съобщаване на заразните заболявания и взривове от тях между Балканските страни с оглед ограничаване на вноса и разпространението им и сътрудничество при прилагане на противоепидемичните мерки.

Инициативата се финансира от Европейския съюз и се ръководи от Гърция като главен изпълнител. Изработени са форми за съобщаване на заразните болести, които са обект на договорения обмен на информация между страните.

Борба срещу наркотиците

Във връзка с разработването на Национална стратегия за борба срещу наркотиците, освен средствата от националния бюджет, съществен принос ще има договорът между Р.България и Обединеното Кралство по Програма ФАР BG/2000/IB/JH/02 "Мерки за разработване и прилагане на Национална стратегия за борба срещу злоупотребата и нелегалния трафик на наркотици", който предстои да бъде подписан в следващите 18 месеца. Общата стойност на проекта е около 1 млн.евро. Основната цел на проекта включва намаляване на търсенето, намаляване на предлагането, международна,

национална и регионална координация на дейностите, както и изграждане на организационна мрежа за изпълнение на стратегията.

Подобряване здравето на ромското население

В съответствие с приоритетите на Партньорство за присъединяване, а именно прилагане на Рамковата програма, прилагане на мерките за борба с дискриминацията, насърчаване възможностите за работа и увеличаване достъпа за образование и здраве в Програма ФАР 2001 залегна финансирането на проект "Подобряване здравето на ромското население". Този проект има за цел да хармонизира социалната интеграция на ромското население с общото развитие на българското общество и осигуряване достъп на здравна помощ и здравна просвета.

Министерство на здравеопазването осъществява следните дейности във връзка с участието на Р България в програмите и проектите на ЕС: организира и осигурява финансовата уредба за стартирането на конкретната програма или проект; координира дейността по изпълнението на тези проекти; управление на конкретни проекти; извършва мониторинг на изпълнението на целите и задачите на програмите;

Национална здравно-осигурителна каса, Български лекарски съюз и Български съюз на стоматолозите са съ-изпълнители по осъществяването на проектите в областта на общественото здравеопазване, участват в работните групи по отделните проекти.

Министерство на земеделието и горите и Министерство на икономиката координират дейността по транспонирането на Директиви 90/239/ЕИО и 89/622/ЕИО относно максималното съдържание на катран в цигарите и изискванията към етикетирането на тютюневите изделия.

Неправителствените организации оказват съдействие на държавните органи при осъществяването на различните проекти по този подсектор, като при изпълнението на някои конкретни проекти са водещи, а при други – съ-изпълнители.

<u>Отговорни институции</u>

Министерство на здравеопазването
Национална здравно-осигурителна каса
Български лекарски съюз
Български съюз на стоматолозите
Министерство на земеделието и горите
Министерство на икономиката
Неправителствени организации

10. Безопасност и здраве при работа

В областта "Безопасност и здраве при работа" към момента е транспонирана основополагащата и най-широкоаспектната част от европейското законодателство. Извършеното досега по транспонирането и прилагането на европейското законодателство в националната законодателна (нормативна) уредба включва:

1. Рамковата директива **89/391/ЕИО** за въвеждане на мерки за подкрепа на подобренията за безопасност и здраве на работещите при работа, транспонирана напълно със следните нормативни актове:
   - Закон за здравословните и безопасни условия на труд (ЗЗБУТ), приет през 1997 г. – ДВ, бр. 124 от 1997 г., в сила от 27.12.1997 г.;
   - Кодекс на труда (КТ), приет на 01. 04. 1986 г., в сила от 05. 04.1986 г. - ДВ, бр. 26 и бр. 27 от 1986 г.; изм. ДВ, бр. 100 от 1992 г.; изм. ДВ, бр.25 от 2001г.;
   - Наредба № 7 от 1999 г. на МТСП и МЗ за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване, приета на 23.09.1999 г., в сила от 08.01.2000 г. - ДВ, бр. 88 от 1999 г.;
   - Наредба № 3 от 1998 г. на МТСП за функциите и задачите на длъжностните лица и на специализираните служби в предприятията за организиране изпълнението на дейностите, свързани със защитата и профилактиката на професионалните рискове, приета на 27.07.1998 г., в сила от 08.08.1998 г. - ДВ, бр. 91 от 1998 г.;
   - Наредба № 3 от 1996 г. на МТСП и МЗ за инструктажа на работниците и служителите по безопасност, хигиена на труда и противопожарна охрана, приета на 14.05.1996 г., в сила от 01.07.1996 г. - ДВ, бр. 44 от 1996 г.;
   - Наредба№5 на МТСП и МЗ за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска, приета на 11.05.1999 г., в сила от 25. 05. 1999 г. - ДВ, бр. 47 от 1999 г.;
   - Наредба за установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовите злополуки, приета с ПМС № 263 от 30.12.1999 г., в сила от 01.01.2000 г. - ДВ, бр. 6 от 2000 г.;
   - Наредба № 14 на МЗ за службите по трудова медицина (Occupational Health Services), приета на 7.08.1998 г., в сила 17. 08. 1998 г. - ДВ, бр. 95 от 1998 г.;

2. Директива **89/654/ЕИО** за минималните изисквания за безопасност и опазване на здравето на работното място, транспонирана напълно с Закона за здравословните и безопасни условия на труд (ЗЗБУТ), приет през 1997 г. – ДВ, бр. 124 от 1997 г., в сила от 27.12.1997 г. и Наредба № 7 от 1999 г. на МТСП и МЗ за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване, приета на 23.09.1999 г., в сила от 08.01.2000 г. - ДВ, бр. 88 от 1999 г.

3. Директива **89/655/ЕИО** за минималните изисквания за безопасност и опазване на здравето на работещите при използване на работното оборудване при работа, транспонирана напълно със Закона за здравословните и безопасни условия на труд (ЗЗБУТ), приет през 1997 г. – ДВ, бр. 124 от 1997 г., в сила от 27.12.1997 г. и Наредба № 7 от 1999 г. на МТСП и МЗ за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване, приета на 23.09.1999 г., в сила от 08.01.2000 г. - ДВ, бр. 88 от 1999 г. Наредба № 7 от 1999 г. транспонира и част от изменението на директивата, извършено с Директива 95/63 ЕО, останалата част от която ще бъде транспонирана през 2001 – 2002 г.

4. Директива **89/656/ЕИО** за минималните изисквания за безопасност и здраве при използването на лични предпазни средства от работещите на работното място.

Изработена е наредба, която транспонира напълно директивата. Извършва се процедура за обнародването на наредбата в ДВ.

5. Директива **92/58/ЕИО** за минималните изисквания за предписания относно знаци за безопасност и/или здраве при работа е транспонирана напълно със Закона за здравословните и безопасни условия на труд (ЗЗБУТ), приет през 1997 г. – ДВ, бр. 124 от 1997 г., в сила от 27.12.1997 г. и с Наредба № 4 от 1995 г. на МТСП и МВР за знаците и сигналите за безопасност на труда и противопожарна охрана, приета на 02.08.1995г., в сила от 01.01.1996г. – ДВ, бр. 77 от 1995 г.

6. Директива **90/269/ЕИО** за минимални изисквания за здраве и безопасност при ръчно манипулиране на товари, където има риск от увреждания, в частност, свързан с увреждане на гърба на работниците, транспонирана напълно с Наредба № 16 на Министерство на здравеопазването и МТСП за физиологични норми и правила за ръчна работа с тежести, приета на 31.05.1999 г., в сила от 15.09.1999 г. – ДВ, бр. 54 от 15.06.1999 г. и Наредба №15 за условията, реда и изискванията за разработване на на физиологични режими за труд и почивка по време на работа – ДВ, бр.54 от 15.06.1999г.

7. Директива **90/270/ЕИО** за минималните изисквания при работа с оборудване за екран, транспонирана с Наредба № 8 от 1996 г. на МЗ за хигиенните изисквания към работните места за работа с видеодисплеи - ДВ, бр. 29 от 1996 г. Предстои внасяне на изменения в наредбата във връзка с отмяна на някои нормативни актове.

Сроковете за влизане в сила на останалите наредби, с които ще се транспонира цялото acquis в тази област, ще се вместят в планирания срок за присъединяване на страната към ЕС към 01.01.2007 г.:

- Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 8 на МЗ от 1996 г. за хигиенните изисквания към работните места за работа с видеодисплеи - октомври 2001 г.;

- Наредба за азбеста, с която ще се отмени Наредба № 12 на МЗ за санитарно-хигиенните изисквания при производство, внос и употреба на азбест и азбестосъдържащи материали и изделия - декември 2001 г.;

- Ръководство за манипулиране на товари, което ще подпомогне прилагането на Наредба № 16 от 1999 г. - юни 2001 г.;

- Наредба на МЗ за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при работа с биологични агенти - ноември 2001 г.;

- Наредба на МЗ за защита на работещите от рискове, свързани с експозицията на канцерогени и мутагени - октомври 2001 г.;

- Наредба за изменение на Наредба № 9 на МТСП от 1997г. за общите правила за управление на дейността по осигуряване на безопасност и опазване на здравето на работещите в мините - 2001-2002 г.;

- Наредба за минималните изисквания за безопасност и опазване здравето на работещите в добива на минерали при сондиране – 2002 г.;

- Наредба за минималните изисквания за безопасност и опазване на здравето при работа на борда на риболовни плавателни съдове - Юни 2002 г.;

- Наредба за използването на електрическо оборудване в потенциално взривоопасна атмосфера в мини с газ гризу – 2002 г.;

- Наредба за допълване на нова глава в Наредба № 7 от 1999 г. за минималните изисквания за осигуряване на безопасност и опазване на здравето на работещите на работното място и при използване на работното оборудване – 2002-2003 г.;

- Изменение на Наредба за трудоустрояване приета с ПМС 72 от 30.12.1986 г. – 2002 г.;

- Наредба за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на химични вещества - 2002 г. ;

- Наредба за установяване на индикативни пределни стойности при прилагане на наредбата за предпазване на работниците от рисковете свързани с експозицията на химични, физични и биологични агенти - 2002 г.;

- Наредба за медицинското обслужване на борда на корабите – юни 2002 г.;

- Наредба за минималните изисквания за подобряване на безопасността и опазване на здравето на работещи в потенциално експлозивна атмосфера – 2004 г.

За осигуряване на транспонирането и прилагането на достиженията на правото на ЕС до сега са предприети и редица институционални, структурни и организационни мерки и са осъществени необходимите промени:

1. Извършено е структурно укрепване на Изпълнителна агенция "Главна инспекция по труда" в резултат на приемане на Устройствен правилник на Изпълнителна агенция "Главна инспекция по труда". В ход е обучение на инспекторите, въвежда се съвременен подход на инспектиране с оглед разширяване обхвата и ефективността на контрола. Новият подход на инспектирането е подчинен на принципа "един инспектор-едно предприятие". Инспекторите по труда са специализирани по отрасли.

2. На основата на законови изисквания (от март 1997 г.) и тяхното прилагане са изградени и функционират структури за социален диалог по всички въпроси на безопасността и здравето при работа. До сега в страната са изградени и функционират повече от 5 000 комитети и групи по условия на труд;

- Национален съвет по условия на труд (НСУТ);
- Областни съвети по условия на труд във всички области;
- Общински съвети по условия на труд в някои общини;
- Отраслови и браншови съвети по условия на труд;
- Комитети и групи по условия на труд във фирмите и предприятията.

3. Провежда се първоначално (не по-малко от 30 часа) и ежегодно (не по-малко от 6 часа) обучение на представителите на работещите и членовете на комитетите и

групите по условия на труд. Внимание се отделя и на добрата практика при диалога между работодател и работещи в предприятията.

4. Продължава изграждането на инфраструктура за подпомагане на работодателите при изпълнение на задължението им за осигуряване на безопасност и здраве при работа - регистрирани са 223 служби по трудова медицина.

Положителна тенденция е поетапното практическо прилагане на съдържащите се в Закона за здравословни и безопасни условия на труд изисквания и принципи за осигуряване на безопасност и здраве при работа. Това се отнася и за нормативните актове с които са транспонирани посочените по-горе европейски директиви. Изискванията за безопасност и здраве при работа на работното място и при използване на работното оборудване се прилагат във фирмите още от 1996 г.

Известни трудности при прилагане на европейското законодателство в областта на безопасността и здравето при работа има във връзка със следните проблеми:

- привеждането на завареното във фирмите работно оборудване в съответствие с изисквания за здравословни и безопасни условия на труд при използване на работното оборудване.
- недостиг на инвестиции при прилагането на минималните изисквания за безопасност и здраве на работещите на повърхността и под земята при добив на минерали.
- в страната са налице немалък брой фирми, които срещат финансови затруднения при въвеждане на условията на труд в съответствие със ЗЗБУТ.
- премахване на системата за компенсации за лоши условия на труд.
- прилагането на минималните изисквания за безопасност и здраве на работещите на повърхността и под земята при добив на минерали и във връзка с използването на електрическо оборудване в потенциално взривоопасна атмосфера.

За преодоляване на посочените трудности и проблеми са предвидени съответните мерки. По отношение на минно-добивната промишленост ще се потърсят възможности за допълнителни инвестиции по отношение на безопасността и здравето при работа. Във връзка с работното оборудване ще се вземат мерки за по-добро информиране и мотивиране на работодателите, както и за създаване на по-добри условия за развитие на бизнеса, засилване и гъвкавост на контрола за прилагане на законодателството. Ще се популяризира дейността и ще се оказва съдействие на службите по трудова медицина и на работодателите. Към 2004 г. на базата на натрупванията в специализирания фонд ще започне пълноценното функциониране на осигурителната система за трудови злополуки и професионална болест чрез диференцирани осигурителни вноски ще се създадат условия за икономическа мотивация на работодателите за повече инвестиции в сферата на безопасността и здравето при работа.

<u>Отговорни институции</u>
Министерство на труда и социалната политика
Министерство на здравеопазването
Министерство на регионалното развитие и благоустройството
Министерство на икономиката
Министерство на транспорта и съобщенията
Държавна агенция по енергетика и енергийни ресурси

Изпълнителна агенция “Главна инспекция по труда”

Основни институции за транспонирането на законодателството на ЕС в областта “Здраве и безопасност при работа” и прилагането на българското законодателство в тази област са Министерство на труда и социалната политика и Министерство на здравеопазването. Контролът за спазването на законодателството в областта “Здраве и безопасност при работа” се осъществява от Изпълнителна агенция “Главна инспекция по труда”, а също и от други държавни органи, предвидени в закон или акт на Министерски съвет. Що се отнася до контрола по спазване на Директива 92/29/ЕИО и Директива 93/103/ЕИО, той ще се осъществява от Изпълнителна агенция “Морска администрация”. Останалите отговорни институции - Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на икономиката, Министерство на транспорта и съобщенията, Държавна агенция по енергетика и енергийни ресурси изпълняват помощни функции, като отговарят за транспонирането и контрола на тази част от законодателството на ЕС за здравословни и безопасни условия на труд, което е от тяхната компетентност.

* * *

Българското правителство предлага преговорите по тази глава да бъдат временно затворени на базата на съществуващото законодателство на ЕС. България е готова да открие допълнителни преговори преди края на Междуправителствената конференция, ако възникне такава необходимост поради приемането на ново законодателство на ЕС.